

Katastrofy naturalne a prawo zamówień publicznych

Zagadnienie zamówień publicznych uruchamianych w celu zapobiegania i usuwania skutków klęsk żywiołowych należy rozpatrywać z uwzględnieniem dwóch perspektyw czasowych. Z jednej strony są to czynności podejmowane w trybie nagłym, zmierzające do doraźnego likwidowania skutków klęsk, z drugiej – działania długofalowe, zorientowane na zapobieganie katastrofom.

Ustawa prawo zamówień publicznych pozwala samorządowi na podejmowanie działań w trybie nagłym, związanych z pilną potrzebą. W szczególności pozwala zarówno na skracanie terminów na poszczególne czynności (np. skrócony termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w przetargu ograniczonym), jak i wybór trybów szczególnych, takich jak negocjacje bez ogłoszenia („pilna potrzeba”) czy wolna ręka („wymagane jest natychmiastowe wykonanie zamówienia”). Wybór tych trybów warunkowany jest przede wszystkim pilnością zamówienia. Kolejną przesłanką jest brak możliwości przewidzenia pilnej potrzeby udziele-

nia zamówienia, a także brak możliwości skorzystania, z powodu braku czasu, z trybów bardziej konkurencyjnych.

STOPNIOWANIE CZASU

Decydując się na wybór spośród wspomnianych trybów, pamiętać należy, że brak czasu może być stopniowalny. Przykładowo: zastosowanie trybu z wolnej ręki może nastąpić dopiero po uznaniu, że zachodzi potrzeba udzielenia zamówienia nie tyle w trybie pilnym (negocjacje bez ogłoszenia), co natychmiastowym. Zamówienia udzielane w obu trybach charakteryzować powinny się nie tylko niezwłocznością wykonania, szybką reakcją zamawiającego, ale i krótkim okresem trwania zamówienia. Oznacza to, że zamówienie powinno ograniczać się jedynie do usunięcia absolutnie niezbędnych skutków zdarzenia.

Zamówieniem takim będzie przykładowo zakup niezbędnego sprzętu w trakcie trwającej akcji ratunkowej czy pilne prace porządkowe zapobiegające wybuchowi epidemii. Jeżeli wartość zamówienia

przekracza tzw. „progi unijne”, zamawiający powinien każdorazowo zawiadomić prezesa Urzędu Zamówień Publicznych o wszczęciu takiego postępowania.

Drugim rodzajem aktywności samorządów jest wydatkowanie środków publicznych na działania długofalowe. Odbyna się ono w oparciu o podstawowe tryby udzielania zamówień publicznych, czyli przetarg nieograniczony lub ograniczony. W takim przypadku potrzeba nie ma charakteru pilności, a zamówienie nie musi być wykonane natychmiast.

ZE SZCZEGÓLNĄ OSTROŻNOŚCIĄ

Zarówno polska praktyka stosowania prawa zamówień publicznych, jak i wyroki Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości wydawane na gruncie tzw. dyrektywy klasycznej, wyraźnie określają, że przepisy zezwalające na odstąpienie od stosowania trybów podstawowych muszą być zawsze interpretowane ściśle, ze szczególną ostrożnością.

Przykładowo ETS stwierdził, że udzielenie przez rząd włoski zamówienia na roboty budowlane, obejmujące zakończenie budowy zbiorników retencyjnych oraz regulację rzeki Terdoppio w trybie procedury negocjacyjnej bez uprzedniej publikacji ogłoszenia, było naruszeniem przepisów dyrektywy. W wyroku stwierdzono, że skoro roboty budowlane planowano i częściowo prowadzono na wiele lat przed udzieleniem zamówienia, to nie jest zasadnym przywoływanie przesłanki pilności realizacji umowy (orzeczenie C-385/02). Ponadto, w wydawanych wyrokach ETS wielokrotnie powtarza tezę, iż okoliczności przywoływane w celu uzasadnienia wyjątkowo pilnego charakteru sprawy nie mogą w żadnym przypadku być wywołane przez same instytucje zamawiające (jak przykładowo powołność w prowadzeniu prac nad realizacją inwestycji). Potwierdza to wyrok, w którym trybunał zakwestionował zasadność udzielenia zamówienia bez przetargu na budowę ogrodzenia przeciwlawinowego, gdyż zamawiający wszczął postępowanie dopiero po trzech miesiącach od uzyskania informacji o natychmiastowej potrzebie budowy tego ogrodzenia (orzeczenie C-1107/92). ■

PAWEŁ ROŻYŃSKI

prawnik w kancelarii Grynhoff
Woźny Wspólnicy, specjalista
w zakresie zamówień publicznych
i prawa komunalnego

Na portalu internetowym Urzędu Zamówień Publicznych opublikowane zostały wytyczne w zakresie udzielania zamówień publicznych w związku z wystąpieniem powodzi.